

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS BESLUT (tionde avdelningen)

den 9 februari 2017*

”Begäran om förhandsavgörande — Artikel 99 i domstolens rättegångsregler — Direktiv 1999/70/EG — Ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP — Klausul 4 — På varandra följande visstidsanställningar i den offentliga sektorn — Omstrukturering av universitetens organisation — Nationell lagstiftning — Upptagande av universitetslärare i universitetens professorskår — Villkor — Erhållande av en doktorsexamen — Omvandling av heltidstjänster till halvtidstjänster — Tillämpning enbart på tillfälligt anställda lärare — Icke-diskrimineringsprincipen”

I mål C-443/16

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n.º 8 de Madrid (Förvaltningsdomstol nr 8 i Madrid, Spanien) genom beslut av den 21 juli 2016, som inkom till domstolen den 8 augusti 2016, i målet

Francisco Rodrigo Sanz

mot

Universidad Politécnica de Madrid,

meddelar

DOMSTOLEN (tionde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Berger samt domarna A. Borg Barthet och F. Biltgen (referent),

generaladvokat: E. Sharpston,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

med hänsyn till att domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, har beslutat att i enlighet med artikel 99 i domstolens rättegångsregler avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat,

följande

* * Rättegångsspråk: spanska.

Beslut

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av klausul 4 i ramavtalet om visstidsarbete, undertecknat den 18 mars 1999 (nedan kallat ramavtalet), som återfinns i bilagan till rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP (EGT L 175, 1999, s. 43).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Francisco Rodrigo Sanz och Universidad Politécnica de Madrid (Polytekniska universitetet i Madrid, Spanien) (nedan kallat UPM), rörande den sistnämndas beslut att minska arbetstidens längd för den förstnämnda genom att göra om hans heltidstjänst till en halvtidstjänst.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 Syftet med direktiv 1999/70 är enligt artikel 1 att ”genomföra ... ramavtalet ... som ... ingicks mellan de allmänna branschövergripande organisationerna (EFS, UNICE och CEEP)”.
- 4 I artikel 2 första stycket i direktivet föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv [och de] ... är skyldiga att vidta alla nödvändiga åtgärder för att när som helst kunna garantera de resultat som åläggs genom detta direktiv. ...”
- 5 Enligt klausul 1 i ramavtalet är syftet med ramavtalet dels att förbättra kvaliteten på visstidsarbete genom att garantera att icke-diskrimineringsprincipen tillämpas, dels att upprätta ett ramverk för att förhindra missbruk som uppstår vid tillämpningen av på varandra följande anställningsavtal eller anställningsförhållanden.
- 6 Klausul 2.1 i ramavtalet, med rubriken ”Räckvidd”, har följande lydelse:

”Detta avtal gäller visstidsanställda som har ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande, enligt definitionerna i lagar, kollektivavtal eller praxis i varje medlemsstat.”
- 7 Klausul 3 i ramavtalet har rubriken ”Definitioner”. Denna klausul har följande lydelse:

”I detta avtal avses med

 1. *visstids[ans]tälld*: en person som har ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande som ingåtts direkt mellan en arbetsgivare och en arbetstagare och vars längd fastställts på grundval av objektiva kriterier som att det gäller fram till ett visst datum, till dess en viss uppgift har utförts eller med anledning av en särskild händelse.
 2. *jämförbar tillsvidareanställd*: en arbetstagare med ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande som gäller tills vidare och som på samma arbetsplats utför samma arbete eller ett liknande arbete, med vederbörlig hänsyn tagen till kvalifikationer/yrkeskunnande. Om ingen jämförbar tillsvidareanställd finns på samma arbetsplats, skall jämförelsen göras med hänvisning till tillämpliga kollektivavtal och om tillämpliga kollektivavtal saknas, enligt lagar, kollektivavtal eller praxis i landet i fråga.”

- 8 I klausul 4.1 ramavtalet, med rubriken ”Principen om icke-diskriminering”, föreskrivs följande:

”När det gäller anställningsvillkor, skall visstidsanställda inte behandlas mindre fördelaktigt än jämförbara tillsvidareanställda enbart på grund av att de har en visstidsanställning, om detta inte motiveras på objektiva grunder.”

Spansk rätt

- 9 I den andra tilläggsbestämmelsen till Ley Orgánica 4/2007 por la que se modifica la Ley Orgánica 6/2001, de 21 de diciembre, de universidades (lag 4/2007 om ändring av lag 6/2001 av den 21 december 2001 om universitet), av den 12 april 2007 (BOE nr 89, av den 13 april 2007, s. 16241), med rubriken ”Lärarkåren vid universiteten och upptagande av universitetslärare i universitetens professorskår”, föreskrivs följande:

1. Vad avser universitetslärarnas tillträde till universitetens professorskår ska universitetslärare som vid ikraftträdandet av denna lag har en doktorsexamen eller erhåller en sådan examen vid ett senare tillfälle och som beviljats särskild behörighet [...] ges direkt tillträde till universitetens professorskår, i form av egna tjänster [...].
2. Universiteten ska införa program vilka gör det möjligt för universitetslärare att förena undervisning med erhållandet av en doktorsexamen.
3. Den som inte har kvalificerat sig som universitetsprofessor behåller sin tjänst, samtliga rättigheter och den fulla behörigheten att undervisa och, om det faller sig så, att forska.

...”

- 10 Genom Ley 4/2012 de modificación de la Ley de presupuestos generales de la Comunidad de Madrid para el año 2012 y de medidas urgentes de racionalización del gasto público e impulso y agilización de la actividad económica (lag 4/2012 om ändring av lagen om den allmänna budgeten för den autonoma regionen Madrid för år 2012 och brådskande åtgärder för att effektivisera de offentliga utgifterna samt främja och underlätta ekonomisk verksamhet), av den 4 juli 2012 (BOE nr 247, av den 13 oktober 2012, s. 73244), föreskrevs bland annat en ändring av arbetstidens längd för visstidsanställda lärare utan den särskilda behörighet som avses i punkt 1 i den andra tilläggsbestämmelsen till lag 4/2007, genom att deras heltidstjänster omvandlades till deltidstjänster.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 11 Rodrigo Sanz arbetar sedan år 1983 för Escuela Técnica Superior de Arquitectura de Madrid (Madrids högskola för arkitektur).
- 12 Den 7 november 1989 erhöll han en heltidstjänst som visstidsanställd universitetslärare (*profesor titular de escuela universitaria*). Beskrivningen av hans uppgifter, hans arbetstid och hans schema har inte ändrats sedan dess.
- 13 Som en del av omstruktureringen av organisationen av de spanska universiteten föreskrevs det i lag 4/2007 att universitetslärare som hade erhållit en doktorsexamen skulle tas upp i universitetens professorskår.

- 14 UPM:s styrelse beslutade dessutom att, inom ramen för de åtgärder som skulle antas med anledning av de budgetnedskärningar som föreskrevs i lag 4/2012, minska arbetstiden för visstidsanställda lärare som saknade behörighet att inneha en tjänst som visstidsanställd universitetslektor, tillsvidareanställd universitetslektor eller universitetsprofessor, för vilka en doktorsexamen krävs.
- 15 Rodrigo Sanz, som saknar doktorsexamen, informerades den 19 november 2012 om att hans heltidstjänst hade omvandlats till en halvtidstjänst, med motsvarande lönesänkning.
- 16 Rodrigo Sanz begärde att detta beslut skulle ogiltigförklaras med hänvisning till att det varken tillgodosåg undervisningens behov eller behoven på den avdelning där han undervisade, utan enbart föranleddes av överväganden som hade med minskningen av universitetets utgifter att göra. Då beslutet endast gällde visstidsanställda lärare innebar det att dessa behandlades mindre förmånligt än sina tillsvidareanställda kollegor.
- 17 UPM anförde att den aktuella åtgärden utgjorde en kvalitetsgaranti som gjorde det möjligt att utvärdera undervisningsverksamheten, forskningen och förvaltningen av lärarkåren vid universiteten. Med beaktande av de statliga myndigheternas behörighet att själv organisera sitt arbete är denna åtgärd lämplig mot bakgrund av det minskade antalet studenter som har konstaterats under de senaste åren.
- 18 Den hänskjutande domstolen, Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n.º 8 de Madrid (Förvaltningsdomstol nr 8 i Madrid, Spanien), har erinrat om att ramavtalet bland annat innehåller ett förbud mot att behandla visstidsanställda mindre fördelaktigt än jämförbara tillsvidareanställda enbart på grund av att de har en visstidsanställning.
- 19 Den hänskjutande domstolen har betonat att de spanska bestämmelserna genom vilka universitetslärare upptas i professorskåren vid universiteten uttryckligen anger att en person som inte har kvalificerat sig som universitetsprofessor i samband med upptagningsförfarandet behåller sin tjänst och sina rättigheter. I själva verket tillämpar universitetsförvaltningen emellertid bara denna bestämmelse på tillsvidareanställda lärare, och inte på visstidsanställda lärare, med hänvisning till den avgörande skillnaden mellan tjänstemän och tillfälligt anställda, nämligen att de förstnämnda har klarat ett uttagningsprov vilket har lett till att en tjänst skapats, medan de sistnämnda har tillsatts uteslutande med anledning av att det funnits ett tvingande och brådskande behov av att tillsätta en ledig tjänst.
- 20 Enligt den hänskjutande domstolen är de tillsatta tjänsterna, arbetets art, uppgifterna och den utbildning som krävs i princip identiska för de båda lärarkategorierna. Det är dessutom klarlagt att arbetstiden minskades enbart i syfte att begränsa utgifterna, samtidigt som den berörda avdelningens behov med avseende på undervisning är oförändrat. Nyligen publicerade platsannonser visar för övrigt att behovet av heltidsarbetande lärare håller i sig.
- 21 Den hänskjutande domstolen frågar sig följaktligen om det är förenligt med ramavtalet att tillämpa nationella bestämmelser av detta slag när de innebär att arbetstiden för visstidsanställda lärare som saknar doktorsexamen minskas till hälften, samtidigt som tillsvidareanställda lärare som saknar doktorsexamen behåller samtliga sina rättigheter och inte drabbas av några nackdelar.
- 22 Under dessa omständigheter beslutade Juzgado de lo Contencioso-Administrativo n.º 8 de Madrid (Förvaltningsdomstol nr 8 i Madrid) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:
”1) Ska klausul 4 i ramavtalet tolkas så, att den utgör hinder för lagstiftning som den beskrivna vilken tillåter att en arbetstagares arbetstid minskas enbart med anledning av att personen är tillfälligt anställd?”

Om denna fråga besvaras jakande:

- Kan den ekonomiska situation som, på grund av minskade budgetanslag, nödvändiggör en minskning av utgifterna anses utgöra en objektiv grund som motiverar denna skillnad i behandling?
 - Kan förvaltningens behörighet att själv organisera sitt arbete anses utgöra en objektiv grund som motiverar denna skillnad i behandling?
- 2) Ska klausul 4 i ramavtalet tolkas så, att förvaltningens behörighet att själv organisera sitt arbete alltid begränsas av dess skyldigheter avseende icke-diskriminering och likabehandling av arbetstagarna, vilka gäller oavsett om dessa arbetstagare är fast anställda tjänstemän eller tillfälligt anställda tjänstemän (extraanställda eller visstidsanställda)?
 - 3) Kan tolkningen och tillämpningen av punkt 3 i den andra tilläggsbestämmelsen till Ley Orgánica 4/2007 (lag 4/2007) anses strida mot klausul 4 i ramavtalet, i den mån som denna tolkning eller tillämpning, med avseende på förfarandet för att uppta universitetslärare i universitetens professorskår, tillåter att tillsvidareanställda universitetslärare behåller alla sina rättigheter och sin behörighet att undervisa, trots att de saknar doktorsexamen, medan visstidsanställda universitetslärare inte behåller samma rättigheter och undervisningsbehörighet?
 - 4) Kan kravet på doktorsexamen, för det fall detta krav anses utgöra en objektiv grund för att minska arbetstiden med 50 procent för visstidsanställda universitetslärare utan doktorsexamen, men inte för universitetslärare som inte är visstidsanställda och som inte heller har doktorsexamen, anses vara diskriminerande och därmed anses strida mot klausul 4 i ramavtalet?"

Prövning av tolkningsfrågorna

- 23 Den hänskjutande domstolen har ställt sina frågor, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida klausul 4.1 i ramavtalet ska tolkas så, att det utgör hinder för nationella bestämmelser, som dem som är i fråga i det nationella målet, vilka medger att de behöriga förvaltningarna i den berörda medlemsstaten, inom ramen för åtgärder vilka syftar till att omstrukturera universitetens organisation, halverar arbetstiden för visstidsanställda lärare vid universiteten, med anledning av att de saknar doktorsexamen, samtidigt som tillsvidareanställda lärare vid universiteten vilka inte heller har doktorsexamen, inte omfattas av denna åtgärd.
- 24 Om svaret på en fråga i en begäran om förhandsavgörande klart kan utläsas av rättspraxis eller inte lämnar utrymme för rimligt tvivel, får domstolen – enligt artikel 99 i dess rättegångsregler – på förslag av referenten och efter att ha hört generaladvokaten, när som helst avgöra målet genom särskilt uppsatt beslut som är motiverat.
- 25 Denna bestämmelse ska tillämpas i förevarande mål. Svaret på tolkningsfrågorna kan nämligen tydligt utläsas av domstolens rättspraxis, i synnerhet av domen av den 13 september 2007, Del Cerro Alonso (C-307/05, EU:C:2007:509), domen av den 22 december 2010, Gavieiro Gavieiro och Iglesias Torres (C-444/09 och C-456/09, EU:C:2010:819), domen av den 8 september 2011, Rosado Santana (C-177/10, EU:C:2011:557), domen av den 18 oktober 2012, Valenza m.fl. (C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646), domen av den 12 december 2013, Carratù (C-361/12, EU:C:2013:830), och domen av den 14 september 2016, de Diego Porras (C-596/14, EU:C:2016:683) samt beslutet av den 21 september 2016, Álvarez Santirso (C-631/15, EU:C:2016:725).
- 26 Det framgår först och främst av denna rättspraxis att direktiv 1999/70 och ramavtalet är tillämpliga på samtliga arbetstagare som utför arbete mot ersättning inom ramen för ett anställningsförhållande som ingåtts för en viss tid med en arbetsgivare (dom av den 13 september 2007, Del Cerro Alonso,

C-307/05, EU:C:2007:509, punkt 28, dom av den 22 december 2010, Gavieiro Gavieiro och Iglesias Torres, C-444/09 och C-456/09, EU:C:2010:819, punkt 42, och dom av den 8 september 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, punkt 40, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 27).

- 27 Bestämmelserna i ramavtalet är tillämpliga på tidsbegränsade anställningsavtal och anställningsförhållanden med myndigheter eller andra organ inom den offentliga sektorn (dom av den 22 december 2010, Gavieiro Gavieiro och Iglesias Torres, C-444/09 och C-456/09, EU:C:2010:819, punkt 38 och där angiven rättspraxis, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 28).
- 28 I den mån som Rodrigo Sanz under mer än 30 år har haft olika undervisningsuppdrag vid UPM såsom tillfälligt anställd, inom ramen för flera tidsbegränsade utnämningar, omfattas han av direktiv 1999/70 och ramavtalet.
- 29 Det ska vidare erinras om att ett av syftena med klausul 1 a i ramavtalet enligt dess ordalydelse är att förbättra kvaliteten på visstidsarbete genom att garantera att principen om icke-diskriminering tillämpas. Likaså preciseras i tredje stycket i ingressen till ramavtalet att detta ”visar arbetsmarknadsparternas vilja att skapa en övergripande ram för att visstidsanställda skall kunna garanteras likabehandling genom att de skyddas mot diskriminering”. I skäl 14 i direktiv 1999/70 påpekas härvidlag att syftet med ramavtalet bland annat är att förbättra visstidsarbetets kvalitet genom att fastställa minimikrav som kan säkerställa att icke-diskrimineringsprincipen tillämpas (dom av den 22 december 2010, Gavieiro Gavieiro och Iglesias Torres, C-444/09 och C-456/09, EU:C:2010:819, punkt 47, och dom av den 14 september 2016, de Diego Porras, C-596/14, EU:C:2016:683, punkt 25, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 31).
- 30 Syftet med ramavtalet, särskilt klausul 4, är att nämnda princip ska tillämpas på visstidsanställda för att hindra att arbetsgivare använder denna anställningsform för att frånta visstidsanställda rättigheter som tillkommer tillsvidareanställda (dom av den 13 september 2007, Del Cerro Alonso, C-307/05, EU:C:2007:509, punkt 37, dom av den 22 december 2010, Gavieiro Gavieiro och Iglesias Torres, C-444/09 och C-456/09, EU:C:2010:819, punkt 48, och dom av den 14 september 2016, de Diego Porras, C-596/14, EU:C:2016:683, punkt 26, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 32).
- 31 Med beaktande av de mål som eftersträvas med ramavtalet ska klausul 4 i avtalet förstås så, att den ger uttryck för en princip i unionens socialrättsliga lagstiftning som inte får tolkas restriktivt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 september 2007, Del Cerro Alonso, C-307/05, EU:C:2007:509, punkt 38, dom av den 22 december 2010, Gavieiro Gavieiro och Iglesias Torres, C-444/09 och C-456/09, EU:C:2010:819, punkt 49, och dom av den 14 september 2016, de Diego Porras, C-596/14, EU:C:2016:683, punkt 27, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 33).
- 32 Domstolen har slagit fast att det avgörande kriteriet för att fastställa om en åtgärd omfattas av begreppet ”anställningsvillkor”, i den mening som avses i klausul 4.1 i ramavtalet, just är själva anställningen, det vill säga anställningsförhållandet mellan arbetstagaren och arbetsgivaren (se, för ett liknande resonemang, dom av den 12 december 2013, Carratù, C-361/12, EU:C:2013:830, punkt 35, och dom av den 14 september 2016, de Diego Porras, C-596/14, EU:C:2016:683, punkt 28, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 34).
- 33 I detta hänseende konstaterar domstolen att det följer av uppgifterna i de handlingar som ingetts till domstolen att halveringen av arbetstiden och den sänkning av lönen som den gav upphov till fullt uppfyller det avgörande kriterium som det erinras om i föregående punkt och således ska anses omfattas av begreppet ”anställningsvillkor”, i den mening som avses i klausul 4.1 i ramavtalet.

- 34 Slutligen framgår det av domstolens fasta rättspraxis att visstidsanställda, när det gäller anställningsvillkor i den mening som avses i klausul 4.1 i ramavtalet, vilka är tillämpliga på visstidsanställda, inte får behandlas mindre fördelaktigt än tillsvidareanställda i en jämförbar situation, om denna olikbehandling av de båda kategorierna av arbetstagare inte är motiverat på objektiva grunder (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 september 2007, Del Cerro Alonso, C-307/05, EU:C:2007:509, punkterna 42 och 47, dom av den 22 december 2010, Gavieiro Gavieiro och Iglesias Torres, C-444/09 och C-456/09, EU:C:2010:819, punkt 53, dom av den 8 september 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, punkterna 56, 57 och 64, samt dom av den 14 september 2016, de Diego Porras, C-596/14, EU:C:2016:683, punkt 34, och beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 40).
- 35 I förevarande fall är det klarlagt att visstidsanställda universitetslärare och tillsvidareanställda universitetslärare behandlas olika, på så vis att endast den förstnämnda gruppen har fått sin arbetstid halverad, och därmed även sina löner, och detta enbart av det skälet att de saknar doktorsexamen.
- 36 Med avseende på den konstaterade olikbehandlingen ska domstolen för det första undersöka huruvida visstidsanställda universitetslärare och tillsvidareanställda universitetslärare befinner sig i en jämförbar situation.
- 37 Begreppet ”jämförbar tillsvidareanställd” definieras i klausul 3.2 i ramavtalet som ”en arbetstagare med ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande som gäller tills vidare och som på samma arbetsplats utför samma arbete eller ett liknande arbete, med vederbörlig hänsyn tagen till kvalifikationer/yrkeskunnande” (beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 42).
- 38 För att bedöma huruvida de berörda personerna utför samma eller liknande arbete i den mening som avses i ramavtalet ska det, i enlighet med klausulerna 3.2 och 4.1 i avtalet, undersökas huruvida dessa personer – med hänsyn tagen till en rad omständigheter, såsom arbetets art, utbildningsvillkoren och arbetsvillkoren – kan anses befinna sig i en jämförbar situation (dom av den 18 oktober 2012, Valenza m.fl., C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646, punkt 42, och dom av den 14 september 2016, de Diego Porras, C-596/14, EU:C:2016:683, punkt 40, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 43).
- 39 Även om det slutligen ankommer på den hänskjutande domstolen att bestämma huruvida visstidsanställda universitetslärare och tillsvidareanställda universitetslärare befinner sig i en jämförbar situation (se, analogt, dom av den 8 september 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, punkt 67, dom av den 18 oktober 2012, Valenza m.fl., C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646, punkt 43, och dom av den 14 september 2016, de Diego Porras, C-596/14, EU:C:2016:683, punkt 42, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 44), följer det tydligt av uppgifterna i beslutet om hänskjutande att för dessa båda kategorier av lärare är de tillsatta tjänsterna, arbetets art, uppgifterna och den utbildning som krävs i princip identiska.
- 40 Av detta följer att den enda omständighet som kan skilja situationen för visstidsanställda universitetslärare från situationen för tillsvidareanställda universitetslärare är den tillfälliga karaktären på anställningsförhållandet mellan de förstnämnda lärarna och deras arbetsgivare.
- 41 Med hänsyn till att de båda kategorierna av lärare befinner sig i en jämförbar situation ska det, för det andra, prövas om det finns någon objektiv grund, i den mening som avses i klausul 4.1 i ramavtalet, som motiverar den skillnad i behandling som fastställts i punkt 35 ovan.
- 42 Begreppet ”objektiva grunder”, i den mening som avses i klausul 4.1 i ramavtalet, innebär att en skillnad i behandling av visstidsanställda i förhållande till tillsvidareanställda inte kan motiveras enbart av den omständigheten att sådan skillnad i behandling föreskrivs i allmänna och abstrakta nationella bestämmelser, såsom bestämmelser i lag eller kollektivavtal (se, för ett liknande resonemang, dom av

- den 13 september 2007, Del Cerro Alonso, C-307/05, EU:C:2007:509, punkt 57, dom av den 22 december 2010, Gavieiro Gavieiro och Iglesias Torres, C-444/09 och C-456/09, EU:C:2010:819, punkt 54, dom av den 8 september 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, punkt 72, och dom av den 14 september 2016, de Diego Porras, C-596/14, EU:C:2016:683, punkt 46, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 48).
- 43 Den omständigheten att offentliganställdas anställning är av tillfällig art kan således inte i sig utgöra en objektiv grund i den mening som avses i klausul 4.1 i ramavtalet (dom av den 22 december 2010, Gavieiro Gavieiro och Iglesias Torres, C-444/09 och C-456/09, EU:C:2010:819, punkt 56, dom av den 8 september 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, punkt 74, och dom av den 14 september 2016, de Diego Porras, C-596/14, EU:C:2016:683, punkt 47, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 49).
- 44 En skillnad i behandling av visstidsanställda i förhållande till tillsvidareanställda vad gäller anställningsvillkor kan nämligen inte motiveras av ett kriterium som på ett allmänt och abstrakt sätt är hänförligt till själva längden på anställningen. Om den omständigheten att en anställning är tillfällig i sig ansågs tillräcklig för att motivera en sådan skillnad i behandling, skulle syftena med direktiv 1999/70 och ramavtalet undergrävas. I stället för att förbättra visstidsarbetets kvalitet och främja likabehandling, vilket eftersträvas både genom direktiv 1999/70 och ramavtalet, skulle tillämpningen av ett sådant kriterium medföra att en situation som missgynnar visstidsanställda upprätthölls (dom av den 22 december 2010, Gavieiro Gavieiro och Iglesias Torres, C-444/09 och C-456/09, EU:C:2010:819, punkt 57, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 50).
- 45 Nämnda begrepp innebär således ett krav på att den konstaterade skillnaden i behandling ska vara motiverad av precisa och konkreta omständigheter som är kännetecknande för det aktuella anställningsvillkoret i det särskilda sammanhang där det förekommer och på grundval av objektiva och klara kriterier, så att det kan kontrolleras huruvida denna skillnad i behandling tillgodoser ett verkligt behov, är ägnad att uppnå det eftersträvade målet och är nödvändig för detta ändamål. Sådana omständigheter kan till exempel följa av den särskilda karaktären på de arbetsuppgifter som har föranlett visstidsanställningsavtalens ingående och av dessa uppgifters natur eller, i förekommande fall, av en medlemsstats strävan efter att uppnå ett berättigat socialpolitiskt mål (dom av den 13 september 2007, Del Cerro Alonso, C-307/05, EU:C:2007:509, punkterna 53 och 58, dom av den 22 december 2010, Gavieiro Gavieiro och Iglesias Torres, C-444/09 och C-456/09, EU:C:2010:819, punkt 55, dom av den 8 september 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, punkt 73, och dom av den 14 september 2016, de Diego Porras, C-596/14, EU:C:2016:683, punkt 45, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 51).
- 46 I förevarande fall följer det av beslutet om hänskjutande att UPM anser att skillnaden i behandling motiveras av objektiva grunder, nämligen budgetbegränsningarna för universiteten samt det minskade antalet studenter, och att dessa grunder gav UPM rätt att, med stöd av dess behörighet att själv organisera sitt arbete, besluta om en halvering av arbetstiden för tillfälligt anställda lärare vid detta universitet.
- 47 Med hänsyn till det utrymme för skönsmässig bedömning som medlemsstaterna har när de organiserar sin offentliga förvaltning kan de i princip, utan att det strider mot direktiv 1999/70 och ramavtalet, föreskriva krav på viss anställningstid för tillträde till vissa tjänster, föreskriva att enbart ordinarie tjänstemän kan få tillträde till en intern befordran och uppställa krav på att dessa tjänstemän styrker yrkeserfarenhet motsvarande graden omedelbart under den som urvalsförfarandet avser (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 september 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, punkt 76, och dom av den 18 oktober 2012, Valenza m.fl., C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646, punkt 57, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 53).

- 48 Oaktat detta utrymme för skönsmässig bedömning ska medlemsstaterna likväl se till att dessa villkor, vilka leder till olikbehandling, tillämpas på ett sätt som är transparent och som kan kontrolleras, i syfte att hindra att visstidsanställda utesluts enbart på grundval av längden på de anställningsavtal eller anställningsförhållanden som styrker deras anställningstid och yrkeserfarenhet (dom av den 8 september 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, punkt 77, dom av den 18 oktober 2012, Valenza m.fl., C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646, punkt 59, och beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 54).
- 49 När en sådan skillnad i behandlingen vid urvalsförfaranden följer av behovet av att ta hänsyn till sådana objektiva krav avseende den tjänst som ska tillsättas genom urvalsförfarandet som saknar samband med tidsbegränsningen av anställningsförhållandet mellan den tillfälligt anställda tjänstemannen och arbetsgivaren, kan skillnaden vara motiverad i den mening som avses i klausul 4.1 och/eller 4.4 i ramavtalet (dom av den 8 september 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, punkt 79, och dom av den 18 oktober 2012, Valenza m.fl., C-302/11–C-305/11, EU:C:2012:646, punkt 61, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 55).
- 50 Det är däremot inte förenligt med de krav som ställs i den rättspraxis som det erinras om i punkterna ovan att tillämpa en allmän och abstrakt regel, som den som är i fråga i det nationella målet, vilken föreskriver en halvering av arbetstiden för universitetslärare enbart på grund av att de är tillfälligt anställda och saknar doktorsexamen, utan beaktande av andra objektiva och transparenta kriterier vilka särskilt har att göra med anställningens natur eller syfte.
- 51 Tillämpningen av en sådan regel bygger nämligen på det allmänna antagandet att universitetslärares tidsbegränsade anställningsförhållanden i sig motiverar att denna kategori av lärare behandlas annorlunda än tillsvidareanställda lärare trots att dessa båda kategorier av lärare utför liknande arbeten. Detta antagande strider mot syftena med direktiv 1999/70 och ramavtalet.
- 52 Detta konstaterande påverkas inte av argumentet att skillnaden i behandling av visstidsanställda motiveras såväl av åtgärder vilka avser förvaltningen av lärarkåren vid universiteten som av de budgetbegränsningar som den berörda medlemsstaten har beslutat om, i den mån som domstolen redan har fastställt att budgethänsyn, inklusive behovet av en strikt personalförvaltning, inte kan motivera en diskriminering (se, för ett liknande resonemang, dom av den 23 oktober 2003, Schönheit och Becker, C-4/02 och C-5/02, EU:C:2003:583, punkt 85, och dom av den 22 april 2010, Zentralbetriebsrat der Landeskrankenhäuser Tirols, C-486/08, EU:C:2010:215, punkt 46).
- 53 Budgethänsyn kan förvisso ligga till grund för en medlemsstats socialpolitiska val och påverka arten av och omfattningen av de åtgärder som medlemsstaten önskar vidta. Budgethänsyn utgör emellertid inte i sig ett mål för politiken och kan följaktligen inte motivera att nationella bestämmelser tillämpas vilka ger upphov till olikbehandling till nackdel för visstidsanställda (se, analogt, dom av den 24 oktober 2013, Thiele Meneses, C-220/12, EU:C:2013:683, punkt 43, dom av den 26 november 2014, Mascolo m.fl., C-22/13, C-61/13–C-63/13 och C-418/13, EU:C:2014:2401, punkt 110, samt beslut av den 21 september 2016, Popescu, C-614/15, EU:C:2016:726, punkt 63).
- 54 UPM:s argument avseende förvaltningen av universitetens personal och budgetbegränsningar vilar inte heller på objektiva och transparenta grunder. Såsom den hänskjutande domstolen själv har noterat motsägs dessa argument dessutom av de faktiska omständigheterna. Avdelningarnas oförändrade behov och nyligen publicerade platsannonser för att rekrytera personal till heltidstjänster visar nämligen på motsatsen.
- 55 Slutligen erinrar domstolen om att klausul 4.1 i ramavtalet är ovillkorlig och tillräckligt precis för att enskilda ska kunna åberopa den gentemot staten inför en nationell domstol (se, för ett liknande resonemang, dom av den 22 december 2010, Gavieiro Gavieiro och Iglesias Torres, C-444/09

och C-456/09, EU:C:2010:819, punkterna 78–83, och dom av den 8 september 2011, Rosado Santana, C-177/10, EU:C:2011:557, punkt 56, samt beslut av den 21 september 2016, Álvarez Santirso, C-631/15, EU:C:2016:725, punkt 59).

- 56 Med hänsyn till övervägandena ovan ska de ställda frågorna besvaras enligt följande. Klausul 4.1 i ramavtalet ska tolkas så, att den utgör hinder för nationella bestämmelser, som dem som är i fråga i det nationella målet, vilka medger att de behöriga förvaltningarna i den berörda medlemsstaten, inom ramen för åtgärder vilka syftar till att omstrukturera universitetens organisation, halverar arbetstiden för visstidsanställda lärare vid universiteten, med anledning av att de saknar doktorsexamen, samtidigt som tillsvidareanställda lärare vid universiteten vilka inte heller har doktorsexamen, inte omfattas av samma åtgärd.

Rättegångskostnader

- 57 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tionde avdelningen) följande:

Klausul 4.1 i ramavtalet om visstidsarbete, undertecknat den 18 mars 1999, som återfinns i bilagan till rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP, ska tolkas så, att den utgör hinder för nationella bestämmelser, som dem som är i fråga i det nationella målet, vilka medger att de behöriga förvaltningarna i den berörda medlemsstaten, inom ramen för åtgärder vilka syftar till att omstrukturera universitetens organisation, halverar arbetstiden för visstidsanställda lärare vid universiteten, med anledning av att de saknar doktorsexamen, samtidigt som tillsvidareanställda lärare vid universiteten vilka inte heller har doktorsexamen, inte omfattas av samma åtgärd.

Underskrifter